

A Bahia-i Nyilatkozat

A Kémiai Biztonság Kormányközi Fórumának harmadik ülését 2000. október 14. és 20. között tartották a Brazíliai Salvador da Bahía-ban. Az itt elfogadásra került Bahia-i Nyilatkozat teljes szövegét közreadjuk.

Szerkesztőség

Bahia-i Nyilatkozat a Kémiai Biztonságról

I. Mi, a Kémiai Biztonság Kormányközi Fórumában részt vevő partnerek 2000. október 14-20. között tartottuk Harmadik Fórumunkat Salvadorban (Bahía állam, Brazília). Kormányok, nemzetközi szervezetek, nem-kormányzati ipari szervezetek, közérdekű csoportok, valamint a tudomány és a munkások érdekeit reprezentáló csoportok képviselőiben, mi:

Újból megerősítjük a Környezet és Fejlődés Rio-i Nyilatkozata, a fenntartható fejlődés, a kapacitásépítés, az információhoz való hozzáférés, valamint a megelőzés alapelvei iránti elkötelezettségünket.

Elfogadjuk az Agenda 21 kémiai biztonsággal foglalkozó 19. Fejezetében 1992-ben számunkra meghatározott kihívásokat;

Figyelembe vesszük a Fórumunk 1994-ben történt létrehozása óta elért haladást;

Hangsúlyozzuk a vegyi anyag helyes kezelésének a fenntartható fejlődésben, az emberi egészség és a környezet megóvásában játszott alapvető szerepét;

Elfogadjuk, hogy minden ágazatnak felelősséget kell vállalnia a vegyi anyag biztonságos kezelésére vonatkozó közös elképzelésünk kialakításában.

Tudomásul vesszük, hogy az egyes országoknak különböző érdekei vannak a kémiai biztonság megteremtését célzó munkában; valamint

Tudomásul vesszük azt, hogy ismereteink a vegyi anyag expozíció hatásairól nem lehetnek teljes körűek; hogy folyamatos kutatásra és éberségre van szükség, hogy az új kihívások új válaszokat igényelnek, hogy a vegyi anyag kezelés helyes politikájának és infrastruktúrájának létrehozásához minden országban nélkülözhetetlen az együttműködés és a partnerség; továbbá, a közvélemény megfelelő tájékoztatása az elvégzendő munkáról.

II. Következésképpen, felhívjuk a kormányokat, az ipart, a közérdekű nem kormányzati szervezeteket, a szakszervezeteket, a tudományos szervezeteket, a nemzetközi szervezeteket, valamint a közvéleményt, hogy vegyenek részt és csatlakozzanak hozzánk azoknak az általunk megfogalmazott prioritásoknak a megvalósítására tett közös erőfeszítéseinkben, amelyek végrehajtását a Fórum IV., a Fórum V. és a további Fórumok ülései fogják számba venni:

1. A globális együttműködés fejlesztése a vegyi anyag kezelés, szennyezés megelőzés, fenntartható mezőgazdaság, tisztább eljárások, anyagok és termékek vonatkozásában;

2. A vegyi anyagok biztonságos használatára, a gyártásuk során felmerülő kockázatokra, környezetbe kerülésükre és megsemmisítésükre, továbbá a kockázatok elkerülésének és csökkentésének eszközeire vonatkozó információk áramlásának fokozása;
3. Annak biztosítása, hogy minden ország rendelkezzen a helyes vegyianyag kezeléshez szükséges kapacitásokkal, elsősorban összehangolt nemzeti politika, jogi szabályozás és infrastruktúra révén.
4. A vegyi anyagokra vonatkozó egyezmények és megállapodások ratifikálása és végrehajtása, valamint a kémiai biztonság területéhez kapcsolódó szervezetek és tevékenységek hatékony és eredményes összehangolása;
5. Az erőforrások felsorakoztatása a kémia biztonság egyeztetett nemzetközi választ és fellépést indokló problémáinak, úgymint a toxikus és veszélyes termékek illegális kereskedelmének orvoslására, valamint
6. A kémiai biztonságra vonatkozó információk, ismeretek és szaktudás elérhetőségének növelése, elismerve ezzel a közösségek azon jogát, hogy tájékoztatást kapjanak a környezetben előforduló vegyi anyagokról, valamint érdemben részt vegyenek az őket érintő kémiai biztonsági döntések meghozatalában.

III. Noha az elvégzett nagymennyiségű munkával bárki elégedett lehet, mi, a résztvevők egyetértünk abban, hogy sok még a tennivaló a 19. Fejezetben foglalt szándék valóra válásáig, mivel:

1. Számos ország még mindig a kémiai biztonság alapvető infrastruktúrájának megteremtéséért küzd, beleértve az együttműködés nemzeti módszereinek és eszközeinek kialakítását, a nemzeti profilok kidolgozását és a nemzeti akciótervek végrehajtását;
2. A kémiai biztonsági szabványok a világ nagy részén nem elégségesek az emberi egészség és a környezet megfelelő védelmének biztosításához;
3. Nem mozgósítottak elegendő nemzetközi erőforrást és a helyi erőforrások sem elegendőek a világ elavult peszticid és veszélyes vegyszer készleteinek megfelelő kezeléséhez és megsemmisítéséhez;
4. A nemzetközileg értékelt vegyi anyagok száma elmarad a Fórum I. ülésén meghatározott 1994-es célkitűzésektől.

IV. Az eddig elért haladásra való építés és a Fórumokon és Salvador da Bahiában a Fórum III. ülésén megjelölt célok teljesülése érdekében, mi a résztvevők kötelezettséget vállalunk arra, hogy:

1. Partnerként dolgozunk együtt ebben a közös vállalkozásban, felismerve, hogy mindannyiunknak hozzá kell járulni közös céljaink megvalósításához;
2. Minden szinten nagyobb hangsúlyt fektetünk az együttműködésre és a koordinációra; a források egyesítésével, a gondok és a tapasztalatok megosztásával is egymást támogatjuk;
3. A kémiai biztonság problémáira új megoldásokat találunk, s ezeket megvalósítjuk;
4. Kijelöljük a Fórum III ülésén a sürgető prioritásokat és keressük a kitűzött célokat szolgáló munkákat végrehajthatóvá tevő bővebb és megbízhatóbb források biztosításának lehetőségeit;

5. Elősegítjük a kémiai biztonságot érintő, még tárgyalási szakaszban levő és életbe nem lépett nemzetközi egyezmények és megállapodások minél előbbi hatálybalépését.

V. Energiáink és erőforrásaink koncentrálása, továbbá haladásunk mérhetősége érdekében, kötelezettséget vállalunk arra, ahol lehet a donor országok és a nemzetközi szervezetek támogatásával, hogy teljesítjük a Fórum IV. és V. ülésein felülvizsgálandó célokat, az *Akcióprioritások* című Fórum III dokumentumunkban rögzítettek szerint. Emlékeztetésül az alábbiakban röviden felsoroljuk a kulcsfontosságú célkitűzéseket:

A 2001. évre:

- A perzisztens szerves szennyezőkre vonatkozó egyezmény kerüljön elfogadásra;

A 2002. évre:

- Az országok nagy része, – több csoport érdekét szem előtt tartó eljárást alkalmazva – dolgozza ki a vegyi anyag kezelés Nemzeti Profilját, biztosítsa a helyes vegyi anyag kezelés nemzeti koordinálását és jelölje ki az IFCS nemzeti fókuszpontját.
- Hetven vagy még ennél is több ország vezesse be a súlyos ipari baleseteket megelőzését célzó és a vészhelyzetekre felkészítő és választ adó rendszereket.
- Legalább harminc olyan országban, ahol még nem működik, alakítsanak ki mérgek-központot; a működő központokat legalább hetven országban erősítsék meg.

A Fórum IV. ülésére 2003-ra:

- A Rotterdami Egyezmény lépjen életbe.
- Fogadják el a vegyi anyag osztályozás és feliratozás globálisan harmonizált rendszerét (GHS).
- Lépjen működésbe a helyes vegyi anyag kezelést biztosító kapacitásépítésre vonatkozó információcsere hálózat.
- A Fórum tekintse át a toxikus és veszélyes termékek illegális kereskedelmének megakadályozására tett ajánlásokat, és az egyes országok dolgozzák ki nemzeti stratégiáikat.
- Készüljön jelentés az akut mérgező peszticidek és a különösen veszélyes peszticid készítmények problémájáról, amely kiterjed a helyes kezelési lehetőségek ajánlásaira is.
- Minden ország készítsen beszámolót a jelentősebb problémát okozó egyéb vegyi anyagokra vonatkozó kezdeményezéseiről.

A 2004. évre:

- Váljanak elérhetővé az immunotoxikológiai eljárások, az endokrin rendszer működését befolyásoló anyagokhoz és az ökotoxikológiához kapcsolódó kérdéseket vizsgáló eljárások alapelvei és ezek harmonizált megközelítésének kidolgozására vonatkozó ajánlások.
- Újabb ezer vegyi anyag veszélyértékelését végezzék el, és ezeket korszerű módszerekkel tegyék elérhetővé a nyilvánosság számára.
- Az országok túlnyomó többsége hozza meg azokat az intézkedéseket, melyek biztosítják, hogy a veszélyes anyagokat megfelelő és megbízható biztonsági információ kíséresse.

- A legtöbb ország integrált és ökológiailag helyes peszticid és vektor kezelési stratégiával rendelkeznek.
- Az országok nagy része dolgozzon ki feladat-tervet az elavult peszticid és más veszélyes vegyi anyag készletek biztonságos kezelésére és mindegyik IFCS régióban legalább két ország kezdje meg a terv megvalósítását.
- A perzisztens szerves szennyezőkre vonatkozó egyezmény a 2001-es elfogadás után lépjen hatályba.
- IFCS régióként legalább két további országban állítsák össze a szennyező kibocsátási és transzfer regisztert (PRTR) vagy emisszió leltárt.

A 2005. évre:

- IFCS régióként legalább öt országban álljon rendelkezésre a teljes rendszer a veszélyes vegyi anyagokra vonatkozó információk cseréjéhez.
- Az országok többsége dolgozza ki a vegyi anyag kezelés fejlesztését célzó nemzeti politikáját.

A Fórum V. ülése után (várható időpontja: 2005 vagy 2006):

- A vegyi anyag osztályozás és feliratozás globálisan harmonizált rendszere (GHS) kerüljön bevezetésre minden országban.
- A veszélyes vegyi anyagok információcseréjét teljes mértékben lehetővé tevő intézkedéseket az országok többsége mindegyik IFCS régióban hajtsa végre.

Magyarországot Prof. Dr. Ungváry György a Közép-Kelet-Európa IFCS régió elnöke és Dr. Tompa Anna az OKK-OKBI igazgatója képviselték.

Bejelentés

Az Egészségügyi Minisztérium Nemzetközi és európai integrációs koordinációs főosztálya folyó év november 13-án arról értesített hogy a nemzetközi kereskedelemben forgalmazott egyes veszélyes vegyi anyagok és növényvédő szerek előzetes tájékoztatáson alapuló egyetértési eljárásáról szóló Rotterdami Egyezmény magyar megerősítő okiratának letétbe helyezésére 2000. október 31-én került sor az ENSZ Főtitkáránál.

Prof. Dr. Ungváry György

Beszámolók rendezvényekről

A Kormányközi Kémiai Biztonsági Fórum III. ülése

A III. Kormányközi Kémiai Biztonsági Fórum (angol rövidítése: IFCS) Salvadorban (Bahia, Brazília) rendezte III. ülését (tovább: Forum III) 2000. október 14-október 20. között. Az ülésen 78 ország, 8 kormányközi szervezet (WHO, ILO, UNEP, UNIDO, FAO, UNITAR, OECD, Európai Unió) és 11 nem kormányközi szervezet képviselői vettek részt.

Magyarország képviseletében Dr. Ungváry György és Dr. Tompa Anna vettek részt az ülésen.

A Fórum III. ünnepélyes megnyitóján megjelent Marco Maciel úr, a Brazil Szövetségi Köztársaság Helyettes Államelnöke, aki méltatta az IFCS-t mint a „riói” eszmék egyik kiemelkedően

siker megvalósítóját. A megnyitón több más fontos személyiség között jelen volt még Bahia állam kormányzó helyettese, valamint a brazil környezetvédelmi miniszter.

A Fórum mind a plenáris, mind a regionális üléseken sikeres munkát végzett. Kiemelést érdemel a 2000. éven túli akció-prioritások elfogadása. Ezt az anyagot Svédország közreműködésével Magyarország állította össze és terjesztette a Fórum elé. – A plenáris ülésen Dr. Ungváry György és Dr. Gunnar Bengtsson ismertették. Az újonnan meghatározott prioritások a korábbinál valamivel kisebb számúak, jobban figyelembe veszik az országok közötti gazdasági különbségeket, teljesítésük mérhetőségét. A prioritások változatlanul az Agenda 21 tizenkilencedik fejezete A,B,C,D,E és F program area-inak megfelelően határozzák meg a 2000. éven túli feladatokat. Az aktualizálás mellett a korábbi prioritásokhoz képest két szembevetendő különbség emelhető ki:

1. a programme area B-ben (a vegyi anyagok osztályozására és feliratozására vonatkozó globális harmonizációban) a célkitűzések megvalósultak; ezért itt mindössze egy prioritást fogalmazott meg a Forum III, nevezetesen: a kidolgozott rendszert 2008-ig a világ valamennyi országában be kell vezetni.
2. a Programme area F-ben (a toxikus és veszélyes anyagok/termékek illegális nemzetközi forgalmazásának prevenciója) a salvadori Fórumig nem volt pontosan körülhatárolt feladat. Most a Fórum III nyolcpontos feladatsort dolgozott ki, amely feladatok megoldása (pl. megfelelő nemzeti törvények kidolgozása, az illegális import és export detektálhatósága, a releváns nemzetközi konvenciók [pl. a „Rotterdami” néven kidolgozott PIC-, illetve a kidolgozás befejezése előtt álló POP-konvenció] ratifikálása és hatékony bevezetése a nemzeti jogrendszerbe) reményt nyújt ezen a nagyon fontos területen az előrelépésre. Régiókat illetően Magyarország Szlovákiával együtt dolgozott ki egy ún. „room document”-et.
A Fórum eseményeit egy ún. Final Report – Executive Summary and Meeting Summary – összegezte, amely az OKK könyvtárában betekintésre rendelkezésre áll.

Magyar szempontból az alábbi események érdemelnek kiemelés.

1. A Közép- és Kelet-Európai régió üléseinek elnökletét Magyarország (Dr. Ungváry György) látta el. Az ülések jegyzőkönyvét Dr. Tompa Anna (Magyarország) és Dr. Peter Rusnak (Szlovákia) vezette.
2. A Fórumon a Terms of Reference-nek megfelelően (amelynek módosítására is sor került a Fórumon), tisztújítási választásokra került sor. Régióink az IFCS vice president funkciójára titkos szavazással, egyhangúan ismét Magyarországot választotta⁺. (Ezt nagy megtiszteltetésnek ítéljük; a vice president funkció ugyanazon ország általi ismételt betöltésére csak a Közép- és Kelet-európai régióban, Magyarország esetében került sor; a további négy régió (Afrika, Latin-Amerika, Kelet- és Dél-Ázsia, Ny-Európa és más országok [USA, Kanada, Ausztrália]) új vice president-t választott. A Forum Standing Committee tagjául Magyarország (mint vice president) mellett az Orosz Szövetségi Köztársaságot (helyettese mint alternatív ország a Cseh Köztársaság) és Szlovéniát (helyettese mint alternatív ország Szlovákia) választotta meg ugyancsak titkos szavazással a régióból jelenlévő 14 ország.
3. Az ún. akkreditációs dokumentummal együtt az IFCS presidentjének (Mr. R. Hickman, Kanada) átadtuk Dr. Gógl Árpád miniszter úrnak a Magyar Kormány nevében írt levelét, amelyben meghívta a Fórumot Magyarországra. A Fórum III döntése értelmében a Fórum ötödik ülését (2005-ben) Magyarország rendezi. Ez az ország kémiai biztonság területén végzett munkájának elismerése.

⁺ Magyarország nevében 1997-2000. között a funkciót a kormány megbízásából Dr. Ungváry György látta el.

4. Magyarország készítette el a Közép- és Kelet-európai Régió részéről az ún. Raising Awareness and Raising the Priority of Chemicals Management Capacity Building Issues at Political Levels című room documentumot is, amelynek szintén jó visszhangja volt. Az anyagot Karel Blaha úr (Cseh Köztársaság) ismertette a plenáris ülésen.
5. Hangsúlyozottan szeretnénk kiemelni az ún. „Bahia Declaration” elfogadását, amelyet az alábbiakban teljes terjedelmében közzéteszünk. Ebben az IFCS résztvevői megszólítják a világ valamennyi országát és felhívják a figyelmet a globális kémiai biztonság jelentőségére. A deklaráció népszerű formában, röviden rámutat a Kormányközi Kémiai Biztonsági Fórum Rio szellemében elért eddigi eredményeire és valamivel részletesebben bemutatja a 2000. éven túli első évtized akció-prioritásait.

Prof. Dr. Ungváry György
OKK főigazgató főorvos